

מדע שימושי בהחלט

השנה זרחה לפתע כוכבו של אישהמדע של תשי"ז, הממציאה הרוי ילד-רוסיה, אלכסנדר זרחין. המצאתו להמתקת מייחם, שרבים התייחסו אליה עוד לפני שלוש שנים בספקנות רבה, הפכה סנסציה עולמית, צויינה השנה עלידי פרשנים כאחת התרומות הגדולות של ישראל לאנושות. חברה אמריקאית התקשרה עם משרדהפיתוח הישראלי, הטיסה את זרחין עצמו לאמריקה. זרחין, שנמק במשך כל השנים בחדר צר ומלאיגרות בבית-מלון תל-אביב ישן, זכה לדירה יפה בצפון תל-אביב. עליתו של זרחין השנה זרקא, לא היתה פרי המקרה. כי מעולם לא היתה האנושות כה חרדה לגורל מקורותהמים שלה כמו בתשי"ך. לא רק בישראל, אלא גם בארצות רבות אחרות, הורגש מחסור חמור במים. הנבואות המדעיות על "התפוצצות האוכי-לוסיה" — תהליך שיכפיל את אוכלוסיית העולם עד סוף המאה ה-2900 מיליון ל-6000 מיליון — החזירו להכרה את הצורך הדחוף בהרחבת התקלאות באמצעות הש"קיה. תהליך-זרחין היה אחד מכמה וכמה המצאות שנוסו השנה בארצות-הברית ובארצות אחרות, במגמה למצוא את הדרך היעילה והזולה ביותר לשימוש במי-הים לצורך זה.

לסנסציה ישראלית מסוג אחר לגמרי גרם מדען אחר, שלא היה ישראלי: הפרופסור קורט זיטה, גרמני יליד חבל-הסודטים בצ'כוסלובקיה, איש ההתנגדות האנטי-נאצית שעונה במחנה ריכוז. כאשר סולק מארצות-הברית בימי מחול-השדים של מק'קארתי, כחשוד הנוטה לקומוניזם, שמח הסכנין החיפאי לקבל את כוכב המחקר הקוסמי. השנה נאסר עלידי שרות הבטחון הישראלי בעוון מסירת סודות מדעיים למעצמה זרה. מאסר המדען בעל הפנים הסובלות, הדומה להפליא לציור אישה-המדע המקשט את השטר הישראלי החדש בן 10 הלירות, עורר מחדש את שאלת המצפון המדעני. הוא עורר גם את השאלה אם אמנם זכאי מוסד מדעי של ישראל העצמאית לקבל בקבלנות עבודות-מחקר למען הצבא האמריקאי — עבודות העשויות להיות בעלות חשיבות איסטרטגית. אך המאורע המדעי העיקרי של ישראל בתשי"ך לא היה בשטח המחקר, אלא בשטח הראיה. הוא הפגין את הנטיה הבולטת בחייהמדע הישראליים: לעבור ממדע טהור למדע שימושי, והשימוש, במקרה זה, הוא פוליטי-תעמולתי. סמוך לסוף השנה התכנסה ברחובות הועידה לדיון בתפקיד המדע בארצות נחשלות. הועידה יזמה עלידי אבא אבן, בהיותו שגריר בארצות-הברית ונשיא מיועד למכון וייזמן ברחובות, אולם הרות הארגונית החיה של המיפעל היה אותו מממן-מארגן-תעמולן גאוני, מאיר וייסגאל. יותר מכל מדען, ייצג רבי-שנורר זה את המדע הישראלי בתשי"ך. ערכה המדעי של הועידה היה מפוקפק, אך כהפגנה פוליטית, שזימנה תחת גג ישראלי אנשי רוח וציבור מארצות רבות, וביחוד מאפראסיה, היה ערכה רב.

ועתה גם...

המיוחד למכונת הכביסה

קצף מועט

מוצרי קליון • דשנים וחומרים כימיים נעים

גימני לוי

כלכלה

לאן הלכו המיליונים?

סיפור הכלכלה הישראלית בתשי"ך הוא סיפורו של איש אחד: ג'ימני לוי. הוא מסמל את הכל: את התוכניות הגראנדיוזיות, את הודעות-השחיקה-הירושם, את הסטטיסטיקה החרודה, את מדיניות-הפיתוח השגעונית, את חוסר התיכנון, את ההתעלמות מכל תחשיב כלכלי ואת הביובז הפושע של מיליוני האומה הזורמים מחו"ל. בעצם היום שבו קם דויד בן-גוריון בכנסת, כדי להסביר כי מיסים נוספים בסך עשרה מיליון לירות דרושים לאוצר לצרכי בטחון חיוניים, פרצה שעי רוויה סביב ששה מיליון לירות, שנתן מש"ר המסחר והתעשייה לגימני לוי, כדי ל-הקים את מיפעלי הטכסטיל שלו בצנרת. ליתר דיוק: 6,146,452 לירות.

הסיפור התחיל הרבה לפני שדויד בן-גוריון קם להאיץ באזרת לתרום עוד כמה לירות מכיסו לבטחון המדינה. הוא התחיל, בעצם, באחד מימי 1956, כאשר אורח צר פתי בשם גימני לוי, שנולד בשם נסים לוי באיסטנבול לפני 46 שנה, הגיע ארצה. לפניו בא אלוף-משנה דויד ארנון, מי שהיה שלישו הצבאי של הנשיא וייצמן. ארנון, שהכיר את גימני בפאריס, שיכנע אותו כי בארץ ימצא כר גרוב לכשרונותיו הברוכים. כאשר נענה גימני להפצרותיו, כבר הספיק ארנון להכין את הקרקע הישראלית הפוריה. גימני הציג את עצמו כחרשתן לטכסטיל. הראיה: יש לו שלושה בתי-חרושת לטכ-סטיל באיסטנבול. הוא לא סיפר כי את בתי-החרושת עזב מזה שמונה שנים, כאשר תפסה אותו משטרת תורכיה בעיסקת מטבע בלתי-חוקית, וכי מאז לא חזר למולדתו.

אם הוא מומחה לטכסטיל, משמע שיש לאפשר לו לעסוק בטכסטיל גם בארץ. אין זה חשוב שענה הטכסטיל נתון מזה שנים במשבר חמור, ושארן בית-החרושת אחד העובד יותר ממשמרת אחת. לפני שנה אף נסגר אחד הגדולים במיפעלי הטכסטיל — משי זקס — לכמה חודשים, מפני שצנטבר אצלו מלאי שהשווק לא היה מסוגל לעכלו. גימני הביא עמו אשראי לבנק לאומי, על סך חצי מיליון לירות, משוך על בנק רינדנקנט השווייצרי. כאשר החלו מדברים על הקמת המיפעל, אף הודיע כי בעלי אותו בנק יהיו שותפים בהשקעה בישראל. הוא לא אמר כי באותו בנק מושקע הכסף שהברית מתורכיה. מן הרגע הראשון הוזהרו את משרד המסחר והתעשייה לכל יעשה עסקים עם גימני לוי, אך האיש, שבה, כנראה את ליבו של השר פנחס ספיר. הוא היה איש הדוגמיה ויטה. חבריו היו עשיריה והולליה הגדולים ביותר של ישראל. אולם בקלפים עלה על כולם. בפרוס ראש השנה תשכ"א הסתמן סימן-שאלה גדול: האמנם הלכו כל המיליונים לטמיון בגלל רמאות בינלאומית? האמנם יוכלו מיפעלי צנרת לייצר טכסטיל? וכאשר ייצרו — מי יקנה? אפשר אולי למצוא תשובה בעובדה, ששר המסחר והתעשייה מחפש קונים למיפעל.

PARIS SUR LA GLACE

בלט

כריז על הקרח

ב"ככר המדינה" ת"א (ע"י בית ליאסין) בלט מרהיב, רב גונים ושלל-צבעים על פני משטח קרח ענק

יום כ' 19.9 הצגה אחת ב'8.30
יום ג' 20.9 ב'6.30 — 9.15
מוצ"ש 24.9 ב'6.45 — וב'9.30
יום ו' 2 הצגות 6.30 — 9.15 (פרט ליום ו')

כמוצ"ש 6.45 — 9.30

לכל מבקרנו וידידנו ברכת שנה טובה
כל הדרכים ל"ככר-המדינה" — תחבורה מובטחת!

פרסום בלקין